

ת"פ 45361/03/14 - מדינת ישראל נגד מריה קמיט

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 45361-03-14 מדינת ישראל נ' קמיט

בפני כב' השופט דיאנה סלע

המאשימה מדינת ישראל

נ-ג ד-

הנאשמת מריה קמיט

גזר דין

1. הנאשמת, ילידת 55', הודתה בעובדות כתב אישום שתוקן במסגרת הסדר טיעון, והורשעה בהתעללות בקטין או בחסר ישע על ידי אחראי - לפי סעיף 368 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין).

2. תמצית העובדות כתב האישום המתוקן.

א. בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום, עבדה הנאשמת, עובדת זרה בעלת דרכון אוקראיני, כמטפלת של י.מ., יליד שנת 1914 (בן כמאה שנה), אשר היה חסר ישע מחמת גילו ומצבו הרפואי, לא יכול לדאוג לצרכי מחייתו, לבריאותו או לשלומו, והיה תלוי בנאשמת לכל צרכי מחייתו היום יומיים (להלן: הישיש). מתוקף עבודתה, התגוררה הנאשמת עם הישיש בדירתו (להלן: הדירה). ביום 16 במרץ 2014, בסמוך לשעה 15:00, דאגו בני משפחתו של הישיש להתקין מצלמות בדירתו (להלן: המצלמות).

ב. באותו יום - 16/3/14 - סמוך לשעה 22:30, לאחר שהישיש היה שכוב במיטתו, התיישב יורק על הרצפה. עקב כך נכנסה הנאשמת לחדרו, והחלה לצעוק עליו ולקללו. היא תפסה אותו בידו, והכתה אותו באמצעות ידיה בראשו ובגבו. הנאשמת לא שעתה לקולות המצוקה שהשמיע, והמשיכה לצעוק עליו. כאשר ניסה הישיש לסגת מפניה, קרבה זו למיטתו, תפסה אותו בידה והכתה אותו בפניו. הישיש התכווץ, הנאשמת המשיכה לצעוק עליו, ירקה עליו, ושבה לחדרה בהזירה אותו לבל יירק.

בהמשך, סמוך לשעה 22:35, שבה הנאשמת לחדרו של הישיש, כשהיא צועקת עליו, נטלה מהרצפה נעל בית, והכתה אותו באמצעותה מכה אחת בגופו. הישיש התכווץ, צעק לנאשמת "חולירע, חולירע", וזו קרבה שוב למיטתו בתנועה מאיימת אשר גרמה לו להתכסות בשמיכתו, וצעקה עליו שלא יירק על הרצפה. הישיש נסוג מפניה במיטתו, ואילו הנאשמת ניגשה אליו, תפסה בידו, וירקה בפניו מספר פעמים. לאחר מכן סטרה לו בפניו, והחלה לצאת את החדר. הישיש השמיע קולות מצוקה, הנאשמת קרבה למיטתו בתנועה מאיימת, אשר גרמה

לו לסגת מפניה, ושבה לחדרה.

ג. בתו של הישיש צפתה במתרחש בזמן אמת, באמצעות המצלמות, והזעיקה את בעלה, אשר התקשר לנאשמת, דרש ממנה לחדול ממעשיה, והזעיק משטרה למקום.

במעשיה המתוארים לעיל, עשתה הנאשמת מעשה התעללות גופנית ונפשית בחסר ישע, בהיותה האחראית עליו, ביזתה אותו, השפילה אותו והטילה עליו פחד.

3. הישיש הלך לעולמו בחודש אוגוסט 2014, כארבעה חודשים לאחר האירוע. (להלן גם: המנוח).

ראיות לעונש מטעם המאשימה

4. המאשימה העידה את בתו של המנוח, ואת בעלה, חתנו של המנוח. כן הגישה לבית המשפט תמונה של המנוח בצעירותו כחייל במדים (ת/1); מכתב שכתבה הבת וקראה במהלך עדותה (ת/3), והספד שכתב החתן להלווייתו של המנוח (ת/2). כן הגישה דיסק המתעד במספר סרטונים קצרים את מעשי הנאשמת בערב האירוע, וסרטון קצר של המנוח עם מטפלת זרה אחרת, אשר טפלה בו לאחר מעצרה של הנאשמת עד לפטירתו; אלה הוקרנו בבית המשפט במהלך שמיעת עדותה של הבת; עוד הגישה מסמך על תוצאות מחקר סטטיסטי שנערך בשנים '11 - '12 אודות העליה במספר העבירות שבוצעו נגד קשישים ואודות פשיעת זרים, המאופיינת בעיקר בעבירות רכוש ואלימות. (ת/6).

5. בתו של המנוח

הבת מרים אבני-מלץ (להלן: מרים) סיפרה, בעודה בוכה לאורך כל עדותה, על אביה המנוח, ניצול שואה, אשר היה איש חזק מאוד, "גיבור מלחמה", אשר קיבל בשנת 1940 מדליה על אומץ לבו, עת שירת כחייל בחיל הפרשים של הצבא הפולני, הנראית בתמונתו (ת/1). הנאשמת נשכרה על ידי המשפחה שמונה חודשים לפני האירוע דנן, על מנת לטפל באמה, בשל היותה דוברת את השפה הפולנית, אותה דיברה אמה, אשר נפטרה בחודש מרץ 2014. לאחר פטירתה של האם המשיכה לטפל באביה עד לאירוע הנדון. חמישה חודשים לאחר פטירת האם, נפטר גם האב המנוח.

בעדותה ובמכתבה ת/3 ציינה מרים כי אביה הושפל והוכה קשות על ידי הנאשמת בימיו האחרונים, בהיותו ישיש חסר ישע, בן תשעים ותשע וחצי. לדבריה, עקב התנהגותו, חשדו בני המשפחה כי "משהו רע" קורה בבית, אך לא ידעו עד כמה. כשבוע לפני פטירתה, סיפרה להם אמה שהנאשמת סטרה לה, וכי "על זה הולכים למשטרה ויושבים בבית סוהר", אך הם לא האמינו לה מפני שסבלה מדמנציה; כאשר העירה אמה לנאשמת, שהיא מבשלת את האוכל על אש גבוהה מדי והסיר היה נשרף, נהגה הנאשמת להפנות לעברה אצבע ולקרוא לה בפולנית "משוגעת". אמה היתה מגרשת את הנאשמת אך זו חזרה מיד כי לא היה לה היכן ללון. במהלך השבעה סיפרו השכנים כי הישיש צועק יותר מהרגיל, ואחת השכנות אף שמעה מהבית קולות חבטה ואת הישיש צועק; כאשר ביקרו אותו, היתה ידו שחורה משטף דם. משלא יכול הישיש לדבר, ובני המשפחה תקשרו עמו רק

באמצעות כתיבה, שאלה אותו בתו בכתב אם הנאשמת "מרביצה" לו, והוא השיב בשלילה; יחד עם זאת, נראה מפוחד, וכאשר התקרבו אליו - היא או אחת המטפלות שהחליפו את הנאשמת בשעות הפנאי שלה - היה מתכווץ ומתגונן עם היד כאומר **"אל תרביצי לי"**. לדבריה, היה אביה **"מוזנח ומסריח"**, וכאשר ביקשה מהנאשמת להחליף לו בגדים, הבינה מתשובתה שחלקה נמסרה בעברית, כי אין טעם לעשות כן, מפני שממילא יתלכלך שוב ויהא צורך לכבס את בגדיו, **"ופתחה עלי פה כמו לאמא עשתה לי תנועה עם האצבע ואמרה 'משוגעת'".** לכן נהגה בתו להחליף את בגדיו בכל פעם שביקרה אותו.

משכך, החליטו להתקין מצלמות בדירה, והא ראה שעוד באותו ערב נעצרה הנאשמת, עובדה המלמדת כי ההתעללות באב נמשכה על פני תקופה ארוכה. לאחר מעצרה, נשארה מרים אצל אביה הישיש כדי לטפל בו, אך לה הזמינה רופא שיבדוק אותו.

מרים סיפרה ארוכות על הטראומה וההיסטוריה בהן היתה שרויה, עת צפתה באירוע בזמן אמת. היא הביעה צער עמוק, כאב וכעס רב, על סבלו של אביה מהתנהגותה חסרת הרחמים של הנאשמת, בצינה כי **"רוע כזה טמון בדמה - זה האופי שלה וזה גם מאפיין את הרוע של העם האוקראיני עוד מתקופת השואה"** (ת/3). כן גוללה באריכות במכתבה את נסיבותיו הקשות של האירוע, בצינה כי **"המטפלת האוקראינית ה'קלגסית' רצתה כי אביה, אשר נהג ללכת לישון בשעת לילה מאוחרת, יהיה במיטה כבר בשעה שש בערב, ועקב השכיבה הממושכת כמעט נחנק מרוב ליחה. כל שביקש האב היה לקום לשירותים או משחש צמא או בשל הקושי לשכב, ומיד כששמעה אותו הגיעה הנאשמת והכתה אותו קשות בראשו, בגבו, בידו, אם באמצעות בידה ואם באמצעות נעל בית ואף ירקה עליו, '... אינני רופאה אך אחרי שאבא שלי קיבל מכות רצח יתכן ונגרם נזק לעצמותיו שכתוצאה מכך נפל ומצבו התדרדר עד שנפטר'".**

לשאלת הסנגורית מדוע קראה לנאשמת **"האוקראינית"**, השיבה **"כי האוקראינים ידועים ברוע שלהם... ואחרי שראיתי את הסרטון, אז בטח שהם ידועים ברוע שלהם"**. לדבריה, לבני המשפחה היו יחסים טובים עם המטפלות האחרות תמיד, והם בקשר איתן עד היום. לפני שראתה את הסרטון ניסתה להתחבר עם הנאשמת ולהתקרב אליה, ובני המשפחה דברו אליה יפה. מרים דחתה מכל וכל את טענת הנאשמת כי אמרו לה **"קורבה"** (זונה ברוסית), ואמרה **"עד עכשיו לא יצאה מפי המילה הזאת. בחיים לא. אני נשבעת פה בכל היקר לי"**. אשר לטענת הנאשמת כי אביה נהג לקלל אותה וירק עליה, השיבה: **"לא יודעת. אבל בדיעבד, אם הוא ... הוא קיבל מכות כאלה בתקופה ארוכה, והוא ידע רוסית... אז יכול להיות שכן"**.

מרים לא הכחישה כי לה ולאחיה היו ויכוחים עם הנאשמת, אך מסרה כי דובר על ההיגיינה והמראה של אביה, וגם זאת רק לאחר שאמה נפטרה, משום שבחייה שלטה האם במתרחש, והתווכחה עם הנאשמת בעצמה. היא דחתה כשקרית את גרסת הנאשמת כי עשתה את מעשיה כדי שהמנוח יפסיק לירוק, לטובתו, ואמרה כי הנאשמת נהגה לומר להם שהוא ישן **"בסדר"**, והם לא ידעו מה קורה בלילה. (עמ' 19 - 23 לפרוט').

לדבריה, התנחמה בכך שבארבעת החודשים האחרונים לחייו טופל אביה על ידי מטפלת פיליפינית מסורה מאוד אשר דאגה לכל מחסורו ולא עזבה אותו לרגע לבד. **"אבא היה נקי, מריח טוב, אכל טוב, דיבר, צחק והיה לו טוב..."** (ת/3).

6. בעלה של מרים וחתנו של המנוח, עו"ד חנן אבני (להלן: חנן), סיפר כי מאז האירוע "אין לי אישה, אין לי בת זוג, לילדים שלי אין אמא, אנחנו חיים מאז אותו ערב ארוך של 16/3 שנה זו תחת התקפי בכי, דו שיח בלתי פוסק סביב האירוע הזה, שכמובן מקור העיקרי שלו מעבר לכאב זה רגשות אשמה. רגשות אשמה קשים. אשתי עוד יחסית אפשר לומר יחסית לאח שלה, שכבר לא מצא כוחות להגיע לפה, במצב נפשי אפשר לומר טוב, גיסי התמוטט לחלוטין. אני מכיר את אשתי 30 שנה, אני נמצא בבית של חמתי וחמי, מנוחתם עדן, תחת צל טרבלינקה. שם בני העם האוקראיני דחפו את בני המשפחה הזאת למעט השרידים שאני פגשתי אל המשרפות. התחושה שתחת ידינו, תחת רשותינו, במימון שלנו, תחת השגחה שלנו, באמצע קרית מוצקין, עומדת אישה בת העם הזה, ומכה מכות נמרצות וממשיכה את אותו הליך שנוצר אז וגרם לאסון הגדול של המשפחה הזו, לתחושה קשה מנשוא לאשתי ולגיס, ולנכדים, כולם חיילים קרביים לוחמים בצה"ל, שכך קרה בקרית מוצקין מתחת לאף שלנו".

גם חנן הזכיר את דברי חמותו - אשר היתה לדבריו אישה אצילית ועדינה עד אשר לקתה בדמנציה, ונפטרה כשהיא שוקלת 40 ק"ג - וציין כי הם מהווים צוואתה עבור המשפחה. לדבריו "לנו יש חשש כבד מאוד. הרי היא נתפסה ביום הראשון ששמנו את המצלמה. שלא רק שהיתה התעללות שיטתית בסבא, יש לנו חשש כבד מאוד שגם הסבתא האומללה עברה את זה, והלכה עם הסוד הזה לקבר שלה".

חנן ביקש להדגיש כי הטלת ענישה מחמירה תביא להרתעה משמעותית בקרב המטפלות, שכן בשעות החופשה שלהן הן נפגשות, מדברות, ומבלות ביחד. הוא ציין כי לאחר השידור שתיעד את האירוע בחדשות, תתפשט הידיעה על העונש שיוטל על הנאשמת "כמו אש בשדה קוצים... וזה המטרה עיקרית שהיתה לנו לנכונות שלנו גם להגיע לערוץ 2, כי את שלנו איך אומרים, כבר אכלנו". הוא הביע תמיהתו על טענת הנאשמת כי סבלה בבית הישיש המנוח, שהיה "אדם קשה, חולה, מה היא חשבה שהיא תמצא שם?... ", וציין את היחסים הטובים של המשפחה עם המטפלת הפיליפינית שהחליפה אותה. "אנחנו לא השתנינו, אותה המשפחה...". (עמ' 23-25 לפרוט').

7. בהספד שכתב חנן, גולל את נסיבות חייו של המנוח, ניצול שואה, נפל בשבי הצבא הרוסי, שרד בתנאים קשים מאוד, הקים משפחה לתפארת, חי חיים צנועים בישראל, הקפיד על קיום מצוות, ועוד. כן התייחס לשנה האחרונה האומללה בחייו. (ת/2).

ראיות לעונש מטעם ההגנה

8. ההגנה העידה את חברתה של הנאשמת, גב' יבגניה פרומן (להלן: יבגניה), וכן הגישה מסמכים רפואיים אודות מצבם הרפואי של הנאשמת ושל נכדה.

יבגניה, אשר דבריה תורגמו מרוסית, סיפרה כי היא נמצאת בארץ כ-15 שנה, והכירה את הנאשמת לפני כארבע שנים כאשר הנאשמת טיפלה בקשישה ברחוב שלה. לדבריה, הנאשמת היא אישה "נורמלית שקטה ורגועה",

אשר עבדה תמיד בטיפול בקשישים, והיא מעולם לא שמעה תלונות על עבודתה. לדבריה, נכדה של הנאשמת חולה במחלה גנטית תורשתית וזקוק לטיפול רצוף יקר מאוד, והנאשמת מסייעת כל הזמן ושולחת להם כסף. **"היא גם לא יכולה לבד בלי תרופות. היא מקבלת 10 שנים פרדניזון. גם אני חיה על פרדניזון."**

לדבריה, לפני שהנאשמת החלה לעבוד בבית המנוח, טיפלה כשבע שנים בקשיש ששמו ישראל, אשר היה מרוצה ממנה מאוד **"לא היו שום נזיפות, שום הערות..."**, ולאחר מכן טיפלה בקשישה ברחוב דגניה עד אשר נפטרה. לדבריה, ביקרה בבית הקשישה, **"והכל היה בסדר"**. יחד עם זאת, אישרה כי לא פגשה את הקשיש, אלא שמעה את הדברים מהנאשמת ומחברותיה. הנאשמת סיפרה ליבגניה כי רע לה בביתו של הישש, **"מעליבים אותה שם. בעיקר הבת"**.

לב"כ המאשימה מסרה כי הכירה את הנאשמת על שפת הים **"יחד הינו על שפת הים קצת, כשהיה לנו נופשון בימי ראשון"**, הן חברות טובות מאוד ולכן הסכימה להכניסה לביתה ולפקח עליה. כן אישרה כי כל אשר סיפרה לבית המשפט נמסר לה על ידי הנאשמת.

9. א. ההגנה הגישה מכתב מיום 1/1/13 מפרופ' יצחק רוזנר, יועץ ראומטולוגי, לפיו הנאשמת סובלת מ**"דלקת פרקים רב מפרקית כרונית אבל יחסית קלה"**, והוא המליץ על קבלת טיפול תרופתי ארוך טווח. לדברי הנאשמת, פנתה לקבלת יעוץ משאובחנה בחו"ל כסובלת מדלקת פרקים ונטלה תרופות קבועות מזה כשש שנים.

ב. אשר למצבו הרפואי של נכדה של הנאשמת, יליד '02, ההגנה הגישה תרגום של מספר מסמכים בשפה האוקראינית מתיקו הרפואי של הנכד, במרכז רפואי מיוחד לילדים באוקראינה בו טופל בשנת '13. הנכד אובחן כסובל מ**"מחלת סיסטיק פיברוזיס... עם אי ספיקה לבלבי, ברוניטיס חסימתית כרונית, החמרה סיסטיק פיברוזיס, התיישבות כרונית... נגיף הפאטיטיס של עמדות המרה. אי ספיקת חלבון ואנרגיה. סבילות לגלוקוזה לקויה"**. כן הוגש סיכום בעברית של מסמכים בשפה האוקראינית, לפיהם, בשנים '13 ו-'14 שולמו עבור תרופות, בדיקות וטיפולים הדרושים לנכד החולה - 2,280 דולר.

10. טיעוני המאשימה.

המאשימה עתרה להטיל על הנאשמת מאסר בפועל במתחם הענישה הנע לשיטתה בין שנתיים לארבע שנות מאסר בפועל, מאסר על תנאי מרתיע, הגם שמדובר בעובדת זרה שעתידה לעזוב את הארץ, ופיצוי משמעותי ליורשי המנוח.

א. ב"כ המאשימה ציינה כי הנאשמת שהתה במעצר מיום 17/3/14 עד יום 30/3/14, ושחררה לחלופת "מעצר בית" חלקי, משעה 20:00 עד השעה 08:00, במגבלה שלא תעסוק בעבודה עם קשישים.

ב. בחזרה בהרחבה על עובדות כתב האישום, ציינה ב"כ המאשימה כי ביום האירוע, מספר שעות לאחר

שהותקנו המצלמות בבית הישיש, תועדה הנאשמת כשהיא צועקת, מקללת, תוקפת ומשפילה אותו, וצפייה בסרטונים ממחישה את מעשיה המזוויעים.

לטענתה, אין צורך להרחיב את הדיבור על החוויה הקשה שעברה בתו של הנאשם, כאשר צפתה במעשה המזוויע שנעשה כלפי אביה, בביתו שלו, על ידי מי שהועסקה לשמור עליו ולטפל בו, ואשר שכרה משולם על ידו, ולמעשה הורשתה להישאר בארץ רק בזכות הפרנסה שהישיש סיפק לה. כל זאת כאשר הבת רחוקה מבית אביה, ולא יכולה להפסיק מיד את ביצוע העבירה. הצפייה בסרטונים קשה לכל אדם, ולא רק לבני משפחתו של המנוח. אמנם מדובר בסרטונים קצרים שצולמו על פני זמן כולל של כחמש דקות, אך יש לזכור כי המעשים בוצעו כנגד ישיש כבן 100, צנום, הלבוש בבגדי שינה במיטתו כשהוא צועק ובוכה עקב מעשיה של הנאשמת, אשר לא הרפתה ממנו. ב"כ המאשימה ביקשה לשים דגש על התמונה בה נצפה הישיש כשהוא מתכווץ במיטתו רק נוכח התקרבותה של הנאשמת אליו, המלמדת עד כמה פחד ממנה.

לדבריה, על שום מה יפחד אדם בהיותו כמעט בן 100, שכוב בשעת לילה במיטתו, לאחר שתרם תרומתו לחברה, בהיותו בביתו שלו, נסעד שלא ע"י הרשויות, מספק פרנסה לנאשמת מכספו שלו ומשכן אותה בביתו. הפגיעה אינה מסתכמת רק בפגיעה גופנית. הישיש ספג צעקות, קללות, פגיעה בכבוד העצמי, העלבה מילולית, הפחדה, כל אלו מקימים פגיעה פסיכולוגית נפשית מעבר לפגיעה הגופנית. בצינה את עקרון "הגולגולת הדקה", טענה ב"כ המאשימה כי המכות שהפליאה הנאשמת בישיש עלולות היו להסתיים בנזק כבד הרבה יותר.

ג. אפילו היה ממש בטענות הנאשמת - המוכחשות מכל וכל - לגבי האופן בו נהגה בה משפחת המנוח, לא היה בהן כדי ליתן הצדקה כלשהי למעשים שביצעה בישיש הנתון בידיה, לצורך שמירה על שלומו ומילוי צרכיו, כדי שיוכל לחיות בכבוד. אשר לגרסת הנאשמת במשטרה, כי סבלה ורצתה לעזוב את עבודתה בבית הישיש, זו נבדקה על ידי המשטרה, והופרכה מכל וכל על ידי החברה שהעסיקה אותה.

ד. כן עמדה ב"כ המאשימה על הקושי לחקור ולמדוד את היקף ההתעללות והתקיפה של קשישים, כמו גם של תינוקות וחסרי ישע אחרים, הנובע הן מהעובדה שהפגיעה נעשית ברובה בהיחבא ובתחום צנעת הפרט, בדרך כלל בידי האחראי על הקשיש, והן מתחושת הפחד שחשים הקורבנות מפני התגברות הפגיעה, מפני אובדן תמיכה או מפני תוצאות של גילוי וחשיפה, לרבות הוצאה למסגרת מוסדית.

ה. במקרה הנדון, לאור ערנותה של המשפחה והתקנת המצלמות, התאפשרה חשיפתה של ההתעללות, שלולא כן היתה הנאשמת ממשיכה לעבוד בביתו של הישיש. חשיפה זו היא בעלת ערך רב הן עבור המשפחה והן לציבור בכללותו. משפחת הישיש מיגרה את פוטנציאל המסוכנות שיש לנאשמת דידן בעבודה נוספת עם קשיש אחר, והטלת עונש הולם תשיג הרתעה בקרב עובדים זרים אחרים במדינה.

ו. עוד טענה ב"כ המאשימה כי בחברה קיימת תופעה מכוערת של פגיעה בחסרי ישע, כגון קשישים, בעלי מוגבלות וקטינים, מתוך הנחה שיהיו טרף קל, ולא יוכלו להתנגד או להשמיע קולם. המשמעות של עבירות אלו

היא פגיעה קשה בבטחון האישי של הקורבנות, ושל קבוצות שלמות החשות שאין להם עוד מקום להמשיך ולהתקיים בכבוד וללא חשש. בעניין זה הפנתה לדו"ח הסטטיסטי שהגישה, המלמד לשיטתה גם כי עובדים זרים, שאין לנו כל מידע על עברם, מוצאים בישראל מקום נוח לביצוע עבירות תקיפה ורכוש.

ז. כן הדגישה את החומרה הרבה שמייחס בית המשפט העליון לפגיעה בקשישים, והפנתה לפסיקה הענפה בדבר חשיבות ההרתעה, הגמול, והענישה המחמירה, כתרומה להגנה על קשישים כדי להבטיח כי בערוב ימיהם לא יהפכו הפקר למעשי בריונות, ולא תפגע באיכות חייהם.

ח. אשר למתחם הענישה, המחוקק ראה לקבוע תשע שנות מאסר בצידה של העבירה בה הורשעה הנאשמת. לטענתה, מתחם העונש ההולם במקרה הנדון נע בין שנתיים לארבע שנות מאסר, והאירוע דידן "נופל באיבו של המתחם אם לא בגבול העליון שלו". אכן קיימת פסיקה מקלה יותר של מאסר למשך שנה ושנה וחצי, אך אין היא מגבילה את בית המשפט בקביעת המתחם המבוקש.

ט. אשר לנסיבותיה האישיות של הנאשמת, טענה כי בהיותה עובדת זרה אין כל מידע אודות עברה הפלילי, למעט בתקופת שהותה בארץ, ולכן תחשב כמי שעברה הפלילי נקי. נוכח חומרת מעשיה, גם בשלב קביעת העונש ההולם, אין מקום להקל עם הנאשמת, ואין לקבל כל נסיבה מקלה בחייה.

עדויות של יבגניה נסמכת על דברי הנאשמת עצמה, אין לה כל ערך ראיתי, ואין לתת לה משקל בקביעת העונש, שעה שאינה מתיישבת עם ראיות חיצוניות. דבריה לפיהם הנאשמת עבדה 7 שנים אצל קשיש אחר בטרם החלה לעבוד בבית המנוח - כאשר ידוע כי הנאשמת הגיעה ארצה לפני חמש שנים בלבד - מלמדים על הערך שיש ליחס לדבריה. מלבד יבגניה, לא הביאה ההגנה עדים נוספים, קשישים, או בני משפחה של קשישים אחרים בהם טיפלה הנאשמת, ו"הכסא של הטוען לעונש להגנת הנאשמת נותר ריק למעשה".

י. נוכח האמור לעיל, ובשים לב לנסיבות הקשות של ביצוע העבירה, מיהות מבצעת העבירה ואופן ביצוע העבירה, ביקשה המאשימה להחמיר בעונשה של הנאשמת, כמפורט לעיל.

כן עתרה כאמור לחייב את הנאשמת בפיצוי יורשיו של המנוח, שסעדו אותו בערוב ימיו, ומעבר לפגיעה הפיסית והנפשית שגרמה, נגרם להם גם חסרון כיס משנאלצו להתקין מצלמות על מנת לחשוף את מעשיה החמורים של הנאשמת.

יא. הנאשמת החלה לבכות מרות כאשר שמעה מהו העונש המבוקש על ידי ב"כ המאשימה, והוצאה מהאולם כאשר היא גועה בבכי. רק לקראת הטיעון לעונש של ההגנה חזרה הנאשמת לאולם בית המשפט.

הסנגורית ביקשה שלא למצות את הדין עם הנאשמת, ולהטיל עליה עונש מאסר אשר ירוצה בעבודות שירות.

א. הסנגורית ביקשה להתחשב לקולא בעובדה שהנאשמת לא הסתבכה בעבירות דומות ואחרות במשך חמש השנים בהן היא עובדת עם קשישים, ואין לזקוף לחובתה את העובדה כי אין מידע אודות עברה הרחוק יותר על רקע היותה עובדת זרה. גם העובדה כי מלבד חברתה יבגניה, אשר לקחה אותה לפיקוחה, לא העיד איש נוסף להגנתה, מלמדים דווקא על בדידותה, ועל כך שאין לה אדם נוסף בישראל.

ב. בסוקרה בהרחבה את האירוע לפרטיו, כפי שנצפה בסרטונים שהוקרנו בבית המשפט, הנפרשים על פני כ-5 דקות, הדגישה הסנגורית כי אירוע ההתעללות עצמו ארך כ-15 שניות בלבד. הנאשמת נצפתה כועסת על כך שהישיש ירק הרבה, וחזרה ואמרה גם בעברית "לא לירוק", תוך שהיא יוצאת מהחדר וחוזרת מספר פעמים. למעשה, האירוע נשוא כתב האישום בו הודתה הנאשמת ארך שניות ספורות בלבד, כאשר בסרטון הראשון היא נגשה למיטתו והכתה בראשו פעמיים, ובסרטון השני פעם אחת נוספת. לטענת הסנגורית, הנאשמת ניגשה אל הנאשם כשהיא מחזיקה נעל בית, אך לא ניתן לראות בבירור בסרטון כי הכתה אותו באמצעותה. מלבד צעקה של הישיש שנשמעה בסרטון השני, אין שומעים את הישיש מייבב במהלך האירוע, ואין תימוכין לאינטרפרטציה של ב"כ המאשימה, כי הוא נראה מתכווץ כל אימת שהתקרבה אליו הנאשמת. לאחר מכן הסתובב הישיש ויש להניח כי ישן, משהפסיקה המצלמה לצלם. שכן, ב"כ המאשימה עצמה טענה כי בהעדר תנועה בחדר, המצלמה מפסיקה לצלם.

לטענת הסנגורית, ניתן לראות בבירור כי יריקותיו של הישיש העלו את זעמה של הנאשמת, ואין להשוות את האירוע לסרטון הנוסף בו נצפה הנאשם כשהוא יושב נינוח ואינו יורק ומפטפט עם המטפלת הפיליפינית.

ג. הסנגורית ביקשה ליתן משקל לקולא לכך שהאירוע היה קצר ביותר, וכן לעובדה כי לא גרר אחריו צורך בהתערבות רפואית כלשהי עבור המנוח, ולא השליך על מצבו הבריאותי. כן טענה כי אין אינדיקציה לחוויות ההשפלה שחווה המנוח, כפי שנטענה על ידי המאשימה. הסנגורית התנגדה לנסיגה של המשפחה לקשור בין העבירות לבין פטירתו של הישיש בן ה-100, אשר זכה לאריכות ימים ובזמן האירוע היה כמעט חסר תקשורת, ויש להניח כי פטירתו נבעה ממצבו הבריאותי. לא בכדי אין בחומר הראיות ראיה כלשהי הקושרת בין האירועים.

ד. כן טענה כי מעדותה של מרים וממכתבה - בו כינתה את הנאשמת עשרות פעמים "**המטפלת האוקראינית**" - וכן מעדותו של חנן, עולה בבירור "**שנאתם הכמעט תהומית**" לעם האוקראיני כולו, עד כדי קשירת הדברים לשואת העם היהודי, וניתן ללמוד על מערכת היחסים הקשה שהיתה למשפחת הישיש עם הנאשמת. הדברים נלמדים גם מעדות השמועה של יבגניה, אשר סיפרה כי היחסים היו קשים, כי משפחת המנוח מעולם לא קיבלו אליהם את הנאשמת בזרועות פתוחות, וכי מיום ליום גדל סבלה בבית המנוח. אמנם, אין חולק שגרסת הנאשמת בחקירתה כי רצתה לעזוב את עבודתה בבית המנוח, נבדקה עם החברה שהעסיקה אותה, אשר מסרה כי הנאשמת לא ביקשה לעזוב וגם לא הביעה כל מצוקה ביחס לאותו מקום. עם זאת טענה, כי יש לזכור שלא היתה נתונה בידיה אפשרות בחירה אמיתית לעזוב, משעבדה בארץ על מנת לסייע ברכישת תרופות לטיפול במחלתו של נכדה, כמפורט לעיל ולהלן.

ה. לטענתה, חזקה על משפחת המנוח כי לו עלה חשד אמיתי בלבם ביחס להתנהגותה של הנאשמת, בין השאר על רקע דברי השכנים והאם המנוחה כפי שפורטו במכתבה של מרים, היו פועלים מיד, ולא משאירים את הוריהם בטיפול של הנאשמת משך שמונה חודשים. בנסיבות הענין, יש להניח כי החשש התעורר ימים ספורים לפני התקנת המצלמה.

ו. עוד ביקשה ליתן משקל משמעותי לקולא לגילה של הנאשמת, בת ה-59, למצבה הבריאותי, בעטיו היא מקבלת טיפול תרופתי קבוע, כעולה מהמסמכים הרפואיים שהגישה ההגנה, ולנסיבות חייה הקשות באוקראינה. נכדה בן ה-11 סובל ממחלה גנטית ונזקק לטיפולים יקרים מאוד, בנה אינו עובד, והנאשמת שולחת לאוקראינה את כל שכרה מעבודתה בארץ לצורך הטיפול בנכדה.

ז. כן ביקשה להתחשב בכך שהנאשמת נעצרה למשך 14 יום בין סורג ובריא, נתונה במעצר בית לילי מזה שמונה חודשים ולא יכלה לעבוד. מדובר בפרק זמן ארוך בו היא נושאת למעשה בעונש על מעשיה.

ח. עוד יש לזקוף לזכותה של הנאשמת את שיתוף הפעולה שלה מלכתחילה, את הודייתה בעובדות כתב האישום המתוקן, וכן את החרטה והצער הכנים שהביעה על מעשיה.

ט. הסנגורית התנגדה לטענתו של חנן בדבר האפקטיביות הרבה של ההרתעה במקרה הנדון, ללא פירוט.

י. נוכח האמור לעיל, ובייחוד לנוכח נסיבותיה האישיות האמורות של הנאשמת ותקופת מעצרה בתיק זה, ביקשה הסנגורית לקבוע מתחם ענישה הנע בין 3 - 6 חודשי מאסר בפועל, לריצוי בעבודות שירות. לטענתה הטלת עונש של עבודות שירות תאפשר לנאשם כדוגמת הנאשמת ליתן **"תרומתו לחברה דווקא בדרך של הענישה המשקמת"**, כחלק ממערכת ענישה הולמת. עוד ביקשה מבית המשפט להתחשב בנסיבות חייה של הנאשמת, גילה, ומצבה, וגם בגבולות האירוע שקרה במקרה זה. לטענת הסנגורית, לכל היותר נע המתחם בגבולות העונשים אותם ביקשה המאשימה שלא לאמץ, דהיינו סדרי גודל של שנה ושנה וחצי.

יא. כן ביקשה הסנגורית להתחשב לענין הקנס בכך שהנאשמת נעדרת כל יכולת כלכלית, משאינה עובדת מזה 8 חודשים, והשכר שהרוויחה קודם לאירוע נשלח על ידה כאמור לצורך הטיפול בנכדה.

12. דברי הנאשמת - **"אני מבקשת מבימ"ש מכובד ממעבידים שלי וגם מאלוהים לסלוח לי. זה היה אינסידנט יחיד שהעצבים שלי לא החזיקו מעמד. אני סולחת הכל ומבקשת שגם לי יסלחו. אבל מה שמרים אמרה שהיא לא העליבה אותי, היא היתה כמה פעמים ביום בהיסטריקה. אני בקשתי והתחננתי, אני לא מבינה אותך, הבנתי ממנה שני מלים: סולקה (שזו מלה נרדפת למלה "בלאד") ואידיוטקה. אני ביקשתי וגם חברה שלי ביקשה: היא לא יכולה להמשיך לעבוד אצלכם כי אפרים צועק. אבל אפרים אמר שאנו יודעים שמרים כזו אנחנו שום דבר לא עשינו. אפרים זה הבן של הקשיש, אח של מרים".** משנתבקשה התייחסותה לטענתה של מרים כי אביה היה

"כל הזמן מלוכלך ומסריח", השיבה: "... הוא אף פעם לא היה מלוכלך אבל כשהיה מלוכלך אני מאשרת: תסתכלו עלי, כל בוקר אני מלבישה אותו נקי אבל ירק בלי סוף גם על הלבוש שלו בכל צורה מרח. כל שניה היה מלוכלך". משנתבקשה תגובתה לעמדת החברה שהעסיקה אותה בבית המנוח כי לא ביקשה לעזוב את העבודה השיבה הנאשמת "... כי היא כן ביקשה, אמרה כמה פעמים אבל הגיעה לחברה שדווקא שילמה לה כסף כי שם היתה גברת שדיברה רוסית ולא החברה ששלחה אותי לעבוד".

לדברים אלה השיבה ב"כ המאשימה, כי המשטרה ביררה טענה זו עם שתי החברות, והיא הוכחה מכל וכל.

דין

13. רבות נכתב על הקושי שבגזירת הדין, בעיקר כאשר עסקין בנאשמים נורמטיביים, אשר ביצעו עבירות חמורות. במסגרת גזירת הדין, על בית המשפט ליתן ביטוי לשיקולי גמול, מניעה והרתעה, אף שקרנה של ההרתעה ירדה לאחרונה. כן יתייחס לנסיבות ביצוע העבירות וחומרתן, נפיצות ותדירות ביצוע, השפעתן על כלל החברה וההשלכות היכולות להיגרם מהן, כגון מידת הפגיעה בביטחון הציבור, והפחד שעבירות אלה נוטעות בלבו. עוד מושפעת הענישה מהנסיבות האישיות של מבצעי העבירות, גילם, עברם הפלילי, עמדתם לגבי העבירות שבצעו, שיקולי שיקום ועוד. כל זאת, תוך איזון בין האינטרסים השונים. (ראו לעניין זה גם ע"פ 4890/01 מ"י נ' פלוני, פ"ד נו(1), 594, מפי כב' הש' (כתוארה אז) ביניש; ראו גם ע"פ 2163/05 דג'מיל אלייב נ' מ"י (12/12/05), מפי כב' הש' רובינשטיין, וע"פ 344/81 מ"י נ' סגל, פ"ד לה (4), 313, מפי כב' הנשיא שמגר).

העיקרון המנחה בגזירת עונשו של נאשם הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת העבירה בנסיבותיה ומידת אשמו של הנאשם לבין העונש המוטל עליו. השיקולים לבחינת מתחם העונש ההולם למעשה העבירה הם הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו, מדיניות הענישה הנהוגה, ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40ט לחוק העונשין (סעיף 40ג(א) לחוק העונשין). סעיף 40 יב. מאפשר "לשקול נסיבות נוספות הקשורות בביצוע העבירה לשם קביעת מתחם העונש ההולם, וכן נסיבות נוספות שאינן קשורות בביצוע העבירה לשם גזירת העונש המתאים לנאשם".

הפסיקה פירשה את עקרון ההלימה כמבטא את "עקרון הגמול". (ראו לעניין זה דברי כב' הש' רובינשטיין בע"פ 1523/10 פלונית נ' מ"י (18/4/12), וכן ע"פ 156/80 כוכבי בנימין נ' מ"י, פ"ד לה(4) 744, מפי כב' הש' אלון).

אחר הדברים האלה, באה קביעתו של מתחם העונש ההולם, לגביו נאמר:

"נזכיר, כי בתוך מתחם העונש ההולם, לפי סעיף 40ג(ב) "גזור בית המשפט את העונש המתאים לנאשם בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40יא (נסיבות מקלות אישיות -

עמוד 10

א"ר), ואולם בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור...". (ע"פ 1523/10 הנ"ל).

חומרת העבירה והערכים החברתיים שנפגעו בעטייה

14. א. אין צורך להכביר מילים אודות חומרת מעשיה של הנאשמת, אשר הופקדה על הטיפול והדאגה לצרכי מחייתו, לבריאותו ולשלומו של המנוח, ישיש בן קרוב ל-100 שנים, שהיה תלוי בה, בבצעה כלפיו מעשים אלימים משפילים ומבזים, אשר פגעו בגופו ובנפשו, ורמסו את כבודו ברגל גסה.

מעובדות כתב האישום המתוקן, ומצפיה והקשבה לדיסקים שהוגשו לבית המשפט, עולה כי בשעת לילה, עת שכב הישיש במיטתו, התיישב וירק, הגיעה אליו הנאשמת, צועקת ומקללת, תפסה בידו והכתה אותו באמצעות ידה בראשו ובגבו, מעשים בגינם נשמע הישיש זועק במצוקה. הנאשמת לא שעתה לו והמשיכה לצעוק עליו. כאשר ניסה לסגת מפניה, קרבה למיטתו, תפסה אותו בידיה והכתה אותו בפניו. הישיש התכווץ ואילו הנאשמת המשיכה לצעוק עליו, ירקה עליו, והלכה לחדרה בעודה מזהירה אותו לבל יירק.

דקות ספורות לאחר מכן שבה הנאשמת לחדרו של הישיש, צעקה עליו, והכתה בגופו באמצעות נעל בית שנטלה מהרצפה. הישיש התכווץ וצעק לנאשמת "חולירע, חולירע", וזו קרבה שוב למיטתו בתנועה מאיימת, אשר גרמה לו להתכסות בשמיכתו, וצעקה עליו שלא ירק על הרצפה. משנסוג מפניה במיטתו, ניגשה אליו הנאשמת, תפסה בידו, ירקה בפניו מספר פעמים וסטרה לו בפניו. לשמע קולות המצוקה שהשמיע הישיש כאשר החלה לצאת את החדר, קרבה שוב למיטתו בתנועה מאיימת, אשר גרמה לו לסגת מפניה ושבה לחדרה.

הסרטונים המתעדים את האירוע - אשר הוקרנו כאמור באולם בית המשפט במהלך הטיעון לעונש - ממחישים היטב את פחדו של הישיש מפניה של הנאשמת, המכסה את ראשו בשמיכה כדי להתגונן מפניה, נסיונו להרחיק את ראשו מפניה באופן שרגליו יהיו קרובות אליה ולא הראש, חוסר האונים שלו, צעקותיה עליו, השפלתו העקבית של הישיש, המכות שהטיחה בראשו ובפניו שוב ושוב באמצעות ידה, המכה בגופו באמצעות נעל בית, זעקותיו של הישיש כי תחדל ממעשיה, בכיו ויבבותיו עת הוכה על ידה, ונסיונותיו החוזרים לסגת מפניה ולהתגונן על ידי כיסוי ראשו בשמיכה, באין לו אפשרות לברוח מפניה, ובאין מושיע. יש לזכור כי כל זאת - כאשר הוא מממן את העסקתה, ומאפשר לה להתפרנס בכבוד.

הנאשמת טענה כי המנוח קילל אותה ואמר לה "סוקה", מילה שמשמעותה לדבריה היא "בלאד" או זונה, אך לא ניתן לקבוע כי מילה זו נאמרה על ידו, בין היללות, הזעקות והקריאות של המנוח (ראו דברי המתורגמן בעמ' 39 לפרוט', ש' 15-19; והעדר אזכור כאמור מטעם המתורגמנית בעמ' 40-41 לפרוט'). בהעדר אפשרות לברר מה קרה לפני התייעוד, ומשהוברר כי לא ניתן לסמוך על דבריה של הנאשמת, משנסתרו דברים שמסרה לבאת כוחה, איני רואה לקבל טענה זו. למען הסר ספק, אפילו קילל אותה לאחר שהתעללה בו, ואין הדבר כך לכאורה, הרי ניתן להבין זאת. ניתן רק לדמיון את הפחד והחרדה שאחזו במנוח במהלך האירוע והוא אינו יודע מתי תחדל הנאשמת ממעשיה הנפשעים כלפיו.

בנסיבות העניין, ראוי הנאשמת בגין מעשיה החמורים והבזויים לעונש מאסר לתקופה ממושכת, משום שמעשים כאלה מתבצעים בדרך כלל בין המטפל ובין חסר הישע בד' אמות וכאמור לא ניתן לגלותם. חסרי הישע אינם יכולים לספר ומקורביהם סמוכים ובטוחים כי עשו כל שביכולתם להבטיח ליקיריהם טיפול נאות בחולשתם.

נסיונה של הנאשמת למזער את מעשיה, בטענה כי הכתה את הישע פעמים ספורות בלבד, וכי לא ניתן לראותה בבירור מכה בגופו באמצעות נעל הבית, בעוד אלו נראים להוותה בסרטונים המתעדים את האירוע, הינו מקומם.

מעשיה הנלוזים של הנאשמת הופסקו רק משהרימה את שפופרת הטלפון שצלצל זמן ממושך, וקיבלה את הודעתו של חנן, אשר אמר לה "police, לא מכות"; זאת לאחר שהוזעק לעזרה על ידי אשתו מרים, אשר צפתה במתרחש בזמן אמת במצלמות הנסתרות. הנאשמת נצפתה מחפשת את המצלמות בחדרו של הישע, ותגובתה כאשר גילתה אותן והבינה כי נתפסה "על חם".

ב. נתתי דעתי לדבריה של הבת מרים, כי משנחשפו מעשיה הנפשעים של הנאשמת מיד ביום הראשון בו הותקנו המצלמות הנסתרות, בהמשך להתנהגותו המתגוננת של אביה כל אימת שהתקרבו אליו בני אדם, מטילים צל כבד על התנהלותה של הנאשמת בעבר, וכי חזקה עליה שהתעללה באביה הישע לפני האירוע שנחשף. יחד עם זאת, לנאשמת קיימת חזקת חפות לגבי כל מקרה אחר שעובדותיו לא הוכחו.

15. הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה ממעשיה של המתלוננת הינם כבודו של הישע חסר הישע, בטחונו האישי, וכן בריאותו הפיזית והנפשית בהעדר מושיע. מדובר בערכים חברתיים, אשר המחוקק ראה ליתן להם מעמד חוקתי, והפגיעה בהם מחייבת תגובה עונשית הולמת. (ראו חוק יסוד כב' האדם וחירותו; וכן השוו תפ"ח (ת"א) 10-05-27955 מ"י נ' גורביץ (13/5/13), מפי כב' השי דותן, שוחט ואבניאלי).

16. **א.** מעשי התעללות בקשישים חסרי ישע, מן הסוג שביצעה הנאשמת, הינה חמורים ובזויים. בפרט חמורים הדברים כאשר מבוצעת ההתעללות על ידי אדם המופקד על שלומו של אותו חסר הישע. הכיעור, ההשפלה, הפגיעה והכאב, מחייבים גמול עונשי הולם. (ראו ע"פ 1836/12 נרנייה נ' מ"י (1/6/12), מפי כב' הש' סולברג).

למרבה הצער, לא מעטים הם מקרי ההתעללות בחסרי ישע בנסיבות דומות, והתופעה גוברת כפי שגם עולה מהדו"ח הסטטיסטי שהוגש על ידי ב"כ המאשימה לשנים 11-12', וכיוון שמרבית שעות היממה שוהים המטופל והמטפל לבדם, קשה לגלות ביצוען של עבירות אלה (ראו גם ת"פ (חי') 11-09-57707 מ"י נ' נריינה (17/1/12), מפי כב' הש' שיף).

ב. בתי המשפט חזרו והדגישו את חובתם לשמש מגן לאותם קשישים סיעודיים, ולתרום תרומתם בנסיון למגר את

מעשי האלימות וההתעללות המופנים כלפיהם על ידי מטפלים, באמצעות ענישה הולמת אשר יהיה בה כדי להרתיע. כן יש להעביר מסר חד וברור לעוסקים במלאכת הסיעוד, וביניהם העובדים הזרים, כי בידיהם מופקד שלומם הנפשי והגופני של בני אנוש חסרי ישע, הזקוקים יותר מכל ליחס הומאני ולטיפול מסור בערוב ימיהם, ובכדי לשקף את הסלידה המתעוררת נוכח מעשי התעללות פיזית ונפשית כדוגמת זו שחוזה הישיש במקרה הנדון.

בע"פ 8301/10 **חיימוב נ' מ"י** (31/3/11), קבע כב' הש' גובראן כדלהלן:

"... בית המשפט לא יגלה הבנה כלפי מי שבחר להוציא חמתו ותסכולו דווקא על חסר הישע העומד מחוסר אונים למולו. חסרי ישע ככלל, והקשישים בהם בפרט, תלויים בחסדיהם של המטפלים בהם. פערי הכוחות בינם לבין האחראים עליהם גדולים ופעמים רבות יתקשו הם בהגשת תלונה או בדיווח על המעשים הנעשים בהם. נוכח חומרתם של המעשים והקלות שבהסתרתם, מתעצמים בעניינה של עבירת ההתעללות בחסר ישע על ידי אחראי, שיקולי הענישה מסוג הגמול וההרתעה. אלו, באים לידי ביטוי גם בעונש תשע שנות המאסר שנקבעו בצידה. (ראו גם ע"פ 4596/98 פלונית נ' מ"י פ"ד נד(1) 145, 167 (2000); ע"פ 5986/08 כחלון נ' מדינת ישראל פס' 12 לפסק דינו של השופט לוי, 10.11.2008)."

וכן:

"חברה נבחנת בדרך שהיא מטפלת בחסרי הישע שבקרבה, זקנים וילדים בפרט. במדינת ישראל קיימת תופעה נרחבת של קשישים, הן במוסדות והן בביתם, אשר נעזרים במטפלים. מעשי תקיפה ואלימות של מטפלים כלפי מטופלים ככלל קשים לגילוי, בשל העדר יכולת פיזית או נפשית של קורבנות העבירה להתלונן על הנעשה בהם בחדרי חדרים. כאשר מגיעים מקרים שכאלה ראוי שיזכו, אם כן, למענה שיפוטי הולם לפיו לא ניתן להשלים עם מעשי אלימות, השפלה וניצול של קשישים אלו בידי מטפליהם. חשוב שבתי המשפט יעבירו מסר ברור, נחרץ וחד משמעי שיש בו התוויה של נורמות התנהגות ראויות והצבת הגדר שמעבר לה אותן התנהגויות הן פסולות ואסורות. (דברי כב' הש' ארבל בע"פ 1836/12 נריינה נ"ל).

וכן:

"כל מי שיפגע פגיעה חמורה בקשיש חסר ישע חסר ישע, בין אם זה מטופל במוסד טיפולי המיועד לקשישים סיעודיים, ובין אם זה מטופל על ידי מטפל בביתו או בכל מסגרת אחרת - צפוי הוא להכבדת ידו של בית המשפט עליו, באופן של הטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריא, ולא לתקופה קצרה, שמא יהיה בכך כדי להרתיע מי ממטפליהם אלה מפני מעשים דומים בעתיד. חברה שאינה יודעת לדאוג לקבוצות החלשות שבה - ובייחוד כאשר מדובר בקשישים חסרי ישע שאינם מסוגלים לדאוג לצרכיהם ואף איבדו את יכולתם הקוגניטיבית עד כדי כך שאינם יכולים לתקשר עם סביבתם - מאבדת היא לא רק

חלק מצלם אנוש, אלא יש בכך כדי להצביע על חולשתה של חברה שכזו". (ת"פ (ת"א) 40205/07 מ"י נ' ורטיק (4/3/08), מפי כב' הש' כבוב).

ג. משום ריבוי העובדים הזרים, יש משמעות ניכרת בהעברת מסר חד משמעי בדבר חובתם לנהוג בכבוד, בדאגה ובחמלה בקשישים בהם הם מטפלים, כאשר למטרה זו נשכרו (ראו ת"פ (ת"א) 40020/08 מ"י נ' לקווה ראמד (27/5/08), מפי כב' הש' גורפינקל). למען הסר ספק, אין בדברים אלה כדי ללמד על התנהגותם של עובדים זרים אחרים המטפלים במסירות, בחמלה ובהשקעה רבה באנשים פגועי גוף ונפש, זקנים, חסרי אונים ועוד, ומבצעים מלאכתם נאמנה. כך גם ידועה העבודה הקשה שהיא מנת חלקם של המטפלים בחולים ובקשישים סעודיים בפרט, משך כל שעות היממה, שהותו של המטפל בבית המטופל - שלעיתים הינו חולה מאוד - במשך כל שעות היממה, התסכול, הגעגועים והמרחק של המטפל מביתו ומשפחתו, וכן העובדה כי לרוב שולח המטפל את שכרו לבני משפחתו, על מנת לסייע להם במצוקתם הכלכלית, למטרות שונות, לרבות טיפולים רפואיים ועוד. הקשיים המובנים בעבודה זו ברורים הם, ואין חולק עליהם. אך לשם כך נשכרו עובדים אלה, ואין בכך שהמטופל אינו מרצה את המטפל/ת בדל הצדקה או אמתלה למעשים עבריינים מהסוג בו הורשעה הנאשמת על פי הודייתה (ראו עניין חיימוב הנ"ל). ידע כל מטפל כי אין מחילה למי שמתעלל בכיעור ובגסות לב במעסיקיו הזקוקים לעזרתו.

17. א. איני רואה ליחס משקל כלשהוא לטענת הנאשמת בדבר יחסיה הגרועים עם בני משפחתו של המנוח. ראשית, הובהר כי גרסת הנאשמת במשטרה ובמסגרת הטיעון לעונש בדבר רצונה לעזוב את העבודה אצל הישיש נסתרה על פניה לאחר בדיקה, ואין בה ממש. שנית, דרישתה העקבית של מרים, להחזיק את אביה - שהיה מלוכלך כל אימת שראתה אותו - בתנאים הגייניים נאותים, וחוסר שביעות רצונה על כך שהנאשמת לא עשתה כן, אינה בלתי סבירה. לא למותר לציין כי הנאשמת אכן נצפתה מרוגזת ביותר מכך שהישיש ירק. אך כל שעשתה בעקבות היריקות, היה לתקוף אותו פיזית ומילולית, תוך השפלתו, במקום לנקות את המקום, או להושיבו, אם סבל מליחה.

לא ניתן שלא להתרשם כי מדובר בטענה אשר נועדה למזער את אחריותה של הנאשמת ואת חומרת מעשיה, בדומה לטענה המקוממת כי ההתעללות ארכה דקות ספורות בלבד.

יחד עם זאת, יש להדגיש כי אמרותיהם של מרים ובעלה כנגד לאומיותה האוקראינית של הנאשמת, ויחוס מעשיה הרעים למוצאה, תוך הכללות לגבי העם האוקראיני, נגועות בגזענות, אינן מקובלות עלי, בלשון המעטה, ולא תשמענה. לא נעלם מעיני כי הדברים נאמרו מתוך צער וכעס על ידי דור שני לשואה, ואין תופסים אדם בצערו, אך דיבורים אלה אינם לגיטימיים ויש לדחותם מכל וכל.

ב. טענותיה של הנאשמת כי הישיש נהג לירוק, וכי הדבר העלה את חמתה, הינן מקוממות וחצופות. מדובר באדם בשנתו ה-100, חסר אונים, אשר ירק בעת ששכב שכיבה ממושכת. לולא היה המנוח סיעודי לא היה נזקק לנאשמת כלל, והיא הובאה על מנת לטפל בו במצבו הנתון. לא למותר לציין כי גרסתה של מרים, לפיה אביה ירק רק בשכיבה, וכי הנאשמת נהגה להשכיבו לפני השעה בה רצה ללכת לישון, לנוחיותה, לא נסתרה.

היעלה על הדעת כי מטפלת תכעס על תינוק, מכיוון שהוא פולט את מזונו, עושה צרכיו לעיתים תכופות, מלכלך את סביבתו, בוכה וכיוצא בזה?! ודוק, בענייננו, דובר אך ורק ביריקות שירק הישיש ותו לא. בעניינים אחרים שנזכרו בפסיקה הודגשה העבודה הקשה של המטפלים בחסרי ישע שחלו במחלות קשות כגון אלצהיימר, חוסר שליטה בסוגרים ועוד, והטיפול בהם היה כרוך אכן בסבלנות מרובה ומאמץ גדול. הנאשמת דידן העזה להתעלל בישיש, עת שכב במיטתו, וכל שעשה היה ניסיון לפלוט את ליחתו. מדובר במצבים נתונים שהיו חלק מתנאי העבודה של הנאשמת, אשר בקשה להנות מההטבות במצבה, אך לא מהחובות הכרוכות בכך. רק למזלו הטוב של הישיש, נתגלתה התנהגותה הנלוזה של הנאשמת לפני מותו, ולפחות בסוף ימיו לווה על ידי מטפלת שכבדה אותו ואת זקנתו. כאמור, נראה הישיש ישוב בחברתה של אותה מטפלת מטופח, מרוצה ונקי.

יבגניה, חברתה של הנאשמת, מסרה פרטים בין השאר אודות היחסים בין הנאשמת למשפחת המנוח ועל אי שביעות רצונה של הנאשמת מעבודתה עם המנוח, אולם הודתה כי כל הפרטים נמסרו לה מפי הנאשמת, ואין חולק כי חלק מהמידע שמסרה לא היה מדויק. למען הסר ספק, אי שביעות רצון של מטפל מבני המשפחה של המטופלים הסיעודיים, הנזקקים לעזרתו, או קפדנותם בנוגע למצבו של הישיש או של חסר הישע (ככל שאין מדובר במעשים חריגים כלפי העובדים), אינה יכולה להוות נסיבה מקלה בהתנהגות אלימה או מתעללת כלפי המטופל חסר הישע. אף לא תשמע אף טענה כי אילוץ כלכלי או חשש מהחזרתו של העובד הזר למדינת מוצאו או אבטלה של מטפל ישראלי, הינם בבחינת הצדק ולו חלקי למעשים נפשעים מסוג זה.

18. מתחם ענישה

א. הצדדים לא הפנו לפסיקה לתמיכה במתחמי הענישה שנטענו על ידם.

באת כח המאשימה, אשר טענה כי מתחם הענישה במקרה הנדון נע בין שנתיים לארבע שנות מאסר בפועל, הגישה שני פסקי דין בעבירות דומות בהן נפסקו עונשים בני 12 ו-14 חודשי מאסר בפועל (ת"פ (חי') 10141-09-09 **חיימוב** הנ"ל, שם הוטלו 12 חודשי מאסר בפועל ות.פ. (חי') 57707-09-11 **נריינה** הנ"ל, שם הוטלו 14 חודשי מאסר בפועל), אך ביקשה להטיל על הנאשמת דידן עונש חמור מאלה, בנסיבות המקרה שבפנינו.

הסנגורית אשר טענה כזכור כי מתחם הענישה במקרה הנדון נע בין 3 ל-6 חודשי מאסר, לריצוי בעבודות שירות, לא הפנתה לפסיקה כלל.

ב. מעיון בפסקי דין רבים בעבירות דומות של התעללות ותקיפה של חסרי ישע עולה כי הענישה נעה בין 6 ל-42 חודשי מאסר בפועל. (ראו ע"פ 1836/12 **נריינה** הנ"ל; ת"פ (ת"א) 40020/08 **לקווה** הנ"ל; ת"פ (ת"א) 12-08-28508 **מ"י נ' טקורי** (27/1/13), מפי כב' הש' אמסטרדם; ת"פ (ת"א) 40205/07 **מ"י נ' ורטיק** (4/3/08), מפי כב' הש' כבוב; ת"פ (חי') 19888-05-10 **מ"י נ' חן** (6/12/10), מפי כב' הש' שיף; ת"פ (ת"א) 39459-07-11 **מ"י נ' דיסיניקה** (16/2/12), מפי כב' הש' מודריק; ת"פ (ת"א) 12-02-50230 **מ"י נ' תמאנג** (5/3/13), מפי כב' הש' אמסטרדם; ת"פ (חי') 10-09-35778 **מ"י נ' שרסטה** (24/1/11), מפי כב' הש' אמסטרדם).

הש' גרשון; ת"פ (ת"א) 40045/08 מ"י נ' פינטו (2/11/08), מפי כב' הש' קרא; ת"פ (ת"א) 40156/08 מ"י נ' בלובן (27/1/09), מפי כב' הש' כבוב; ת"פ (חי') 10141-09-09 חיימוב הנ"ל; ע"פ (חי) 7296-09-09, אנטוניו נ' מ"י (24/12/09), מפי כב' הש' שפירא; ע"פ (מרכז) 12-03-44618 מ"י נ' בשלגה (1/5/12), מפי כב' הש' טל, דותן ועובדיה; ע"פ (מחוזי ים) 12-05-19157 אוליבר נ' מ"י (24/9/12), מפי כב' הש' מרזל; ועוד).

מטבע הדברים, אין מדובר בנסיבות זהות, וניתן למצוא מקרים קלים וחמורים מענייננו.

ג. אשר לאופן בו יקבע מתחם הענישה, יפים לענייננו דבריה של כב' הש' ארבל בע"פ 1323/13 חסן נ' מ"י (5/6/13), בדבר האבחנה בין מתחם הענישה לבין הענישה הנוהגת, המהווה רק אחד הפרמטרים לקביעתו:

9. ... מתחם העונש ההולם מגלם, כאמור, הכרעה ערכית המבוססת על שיקולים שונים, כאשר מדיניות הענישה הנהוגה בעבירה הנדונה הוא רק אחד מהם. טווח הענישה הנהוג בפסיקה, לעומת זאת, הוא נתון אמפירי-עובדתי, המורכב מהעונשים המקובלים בגין עבירה מסוימת בדין הנהוג". (ראו גם ע"פ 1127/12 גברזגיי נ' מ"י (15/1/14), מפי כב' הש' ג'ובראן).

ד. בנסיבות העניין, נוכח חומרת העבירה שביצעה הנאשמת כלפי המנוח, הערכים החברתיים שנפגעו, מידת הפגיעה בהם, ומדיניות הענישה הנוהגת, סבורתני כי מתחם הענישה במקרה הנדון נע בין 15 ל-42 חודשי מאסר בפועל, כאשר מעשיה של הנאשמת ראויים לענישה משמעותית מאחורי סורג ובריח.

19. יחד עם זאת, יש לזכור כי הענישה היא לעולם אינדיבידואלית, ובית המשפט ישקול גם שיקולים הנוגעים לנסיבותיו האישיות של הנאשמים, גילם, עברם, לקיחת אחריות על ידם, חרטתם, שיתוף הפעולה שלהם עם רשויות אכיפת החוק, מאמציהם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בגינה, חלוף הזמן מעת ביצוע העבירה, וכן השפעת הענישה עליהם ועל משפחתם, לרבות שיקומם. (ע"פ 10444/06 עייני נ' מ"י (25/4/07), מפי כב' הש' ארבל; ע"פ 4980/01 הנ"ל; וכן סעיף 40 יא לחוק העונשין).

א. לקולא אני רואה לקחת בחשבון את הודייתה של הנאשמת בעובדות כתב האישום המתוקן בטרם הוחל בשמיעת הראיות, אשר חסכה מבני משפחתו של המנוח את המעמד הקשה של חקירה נגדית, ושחזור הטראומה וההשפלה הקשה שחווה המנוח במחצית השנה האחרונה לחייו, המלוות אותם מאז האירוע, כעולה מדבריהם של בתו ובעלה.

כן ייזקפו לזכותה האחריות שנטלה הנאשמת על מעשיה והחרטה שהביעה בגינם, אם כי לא ניתן שלא להתרשם כי ניסתה למזער את אחריותה ואת חומרת מעשיה. זאת משטענה כי האירוע היה קצר, כי סבלה בבית הישיש, וכי יחסיה עם בני משפחתו היו קשים, במטרה להצדיק את עצמה. יחד עם זאת, משהודתה במעשיה, והם היו בסיס להרשעתה, היא זכאית להקלה מסוימת, כמקובל. (לענין ההקלה המסוימת שניתן למי שלקח אחריות על מעשיו, הודה בהם וחסך זמנם של העדים ושל בית המשפט, ראו ע"פ 2996/09 פלוני נ' מ"י (11/5/11), מפי כב' הש' רובינשטיין, פוגלמן ועמית; ע"פ 2163/05 אלייב הנ"ל, מפי כב' הש' רובינשטיין; וכן ת"פ (חי')

5150/05 מ"י נ' שימשילשוילי (4/5/06), מפי כב' הש' דר).

לא נעלם מעיני כי הנאשמת פרצה בבכי תמרורים עת טענה ב"כ המאשימה לעונש, עד שנאלצה לצאת מהאולם כדי להרגע. ואולם, התרשמתי כי הדברים נבעו בעיקר מחרדתה ודאגתה לגבי ההשלכות של ההליך הפלילי על חירותה ועתידה.

ב. עוד יילקח בחשבון גילה של הנאשמת בת ה-59, עברה הנקי ונסיבותיה האישיות כפי שפורטו בהרחבה מפי הסנגורית ובמסמכים שהגישה, לרבות סבלה מדלקת פרקים כרונית, אם כי המסמכים מלמדים כי מדובר בדלקת פרקים קלה יחסית, המטופלת בתרופות קבועות.

הנאשמת החלה לעבוד בארץ, לדבריה, על מנת לסייע לבנה בתשלום עבור תרופות וטיפולים הדרושים לטיפול במחלות הקשות מהן סובל נכדה, ושלחה את כל שכרה החודשי מעבודה כמטפלת למטרה זו. לא מבלי להביע אמפתיה למצבו הבריאותי הקשה של הנכד בן ה-11 בפרט ושל משפחת הנאשמת בכלל, גורם זה היה צריך לעמוד לנגד עיניה של הנאשמת, אשר נזקקה לעבודתה ולשכרה החודשי, משהשפילה ופגעה דווקא באדם שאפשר את העזרה לבני המשפחה, ואשר לא יכול היה להתגונן או לספר את מצוקותיו. תמוה כי הנאשמת אשר חוותה צער ממצוקתו של נכדה, לא זו בלבד שלא השכילה לנגד דאגה ובחמלה כלפי מי שהיה נתון לחסותה, לא סיפקה את צרכיו ולא כיבדה אותו, אלא התעללה בו ללא רחם.

ג. אשר למצבה הכלכלי של הנאשמת כיום, אכן, הנאשמת נותרה בחוסר כל, נתמכת על ידי חברתה יבגניה, אצלה היא מתגוררת, משנבצר ממנה לעבוד עם קשישים מאז נחשפו מעשיה הנלוזים. ואולם, אין על הנאשמת להלין אלא על עצמה, משהוגבלה בטיפול בקשישים עקב מעשיה החמורים בתיק זה.

20. בנסיבות העניין, נוכח אופייה של העבירה דנן, נסוגות נסיבותיה האישיות של הנאשמת מפני האינטרס הציבורי. משכך, איני רואה לסטות ממתחם הענישה המצוין לעיל, אם כי נוכח השיקולים שפורטו לקולא, לא אמצה עמה את הדין.

21. נוכח כל המקובץ לעיל, לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים לחומרה ולקולא אני רואה לגזור על הנאשמת עונשים כדלקמן:

א. 18 חודשי מאסר בפועל בניכוי תקופת מעצרה בתיק זה בין התאריכים מיום 17/3/14 ועד ליום 30/3/14.

ב. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים, שהנאשמת לא תשא בו זולת אם תעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורה עבירה בה הורשעה בתיק זה ותורשע בה בתוך תקופת התנאי או לאחריה.

22. בהתחשב בפגיעה החמורה במנוח מחד גיסא, ובמצבה הכלכלי הקשה של הנאשמת מאידך גיסא, אני מחייבת את הנאשמת לפצות את יורשיו של המנוח בסך של 5,000 ₪, אשר ישולם ב-10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1/1/15 ובכל אחד לחודש לאחריו. אם לא ישולם סכום כלשהו במועדו, יעמוד הסכום כולו לפרעון מיד, ויתרתו תישא הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד ליום התשלום המלא בפועל.

הפיצוי יופקד בקופת בית המשפט, ונאסר על הנאשמת או מי מטעמה לפנות ליורשי המנוח לגביו. מטבע הדברים, אין בפיצוי שהושת כדי לשקף את מלוא נזקיו של המנוח, והוא מגלם פיצוי ראשוני בלבד.

זכות ערעור בתוך 45 יום לבית המשפט העליון.

ניתן היום, י"ח חשוון תשע"ה, 11 נובמבר 2014.